

ความหมายและประเภทของความแปลกหน้า

2.1 ความหมายของความแปลกหน้าในงานเขียนของมาร์กซ์

2.1.1 การตีความหมายของ "ความแปลกหน้า" ของนักวิชาการของปรัชญา
มาร์กซ์

ความหมายของ คำว่า "ความแปลกหน้า" ที่ใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวัน หมายถึง การห่างเหินจากเพื่อนหรือผู้ที่พบปะคุ้นเคย ในวิชาสังคมวิทยาและจิตวิทยา ปัจจุบันมักจะใช้คำนี้เพื่อหมายถึง การที่ปัจเจกชนมีความรู้สึกแปลกหน้าต่อสังคม ธรรมชาติและต่อตนเอง¹ อย่างไรก็ตาม ในที่นี้จะวิเคราะห์ความหมายของความแปลกหน้าที่ปรากฏในงานเขียนของมาร์กซ์เท่านั้น เหมอมความแปลกหน้าและแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ปรากฏอยู่อย่างชัดเจนในงานเขียนยุคแรกๆของมาร์กซ์ ส่วนในงานเขียนยุคหลังๆของเขานั้นความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ปรากฏอยู่เป็นพื้นหลัง เป็นลูกโซ่โยงความคิดมากกว่าที่จะพูดออกมาตรง ๆ เหมือนงานในยุคแรก ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงนำเอางานเขียนในยุคแรกของเขาเป็นหลักในการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า "ความแปลกหน้า" ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและความรัดกุม

ในหมู่นักปรัชญาผู้เชี่ยวชาญในงานเขียนของมาร์กซ์เองมีความเห็นแตกต่างกันออกไปสำหรับความหมายของ คำว่า "ความแปลกหน้า" แดเนียล แบลล์² (Daniel Bell) กล่าวว่า มาร์กซ์ใช้คำว่า ความแปลกหน้าในสองความหมาย ความหมายที่หนึ่ง

¹"Alienation," Encyclopaedia of Philosophy, Vol. I, หน้า 76.

²Daniel Bell, "The Debate on Alienation," Revisionism. Edited by Leopold Labedz (New York: Praeger Publications, 1962), หน้า 194-5.

ตรงกับคำเยอรมันว่า *Entausserung* ซึ่งหมายถึงการแสดงออกซึ่งสมรรถภาพของมนุษย์ ส่วนมากโดยผ่านแรงงานซึ่งเป็นแรงงานรับจ้าง สมรรถภาพซึ่งแสดงออกไปนั้นกลายเป็น สิ่งที่เป็นอิสระจากผู้ผลิตเป็นสิ่งที่เขาใคสูญเสียไปโดยเหตุที่ว่าสิ่งนั้นไม่ได้เป็นเครื่องยืนยัน สมรรถภาพของเขา ความหมายที่สองของ "ความแปลกหน้า" แปลกล่าว่า ตรงกับ คำเยอรมันว่า *Entfremdung* ซึ่งหมายถึงความแปลกหน้าธรรมดา หรือความแปลกหน้า จากผู้อื่น ทั้งสองความหมายนี้แปลลึกลงว่าเป็นความหมายของ "ความแปลกหน้า" ที่ ปรากฏในงานเขียนยุคแรกของมาร์กซ์ ส่วนงานเขียนในยุคหลังนั้นเขาถือว่า ความหมาย ในทางจิตวิทยาของคำนี้คงที่ปรากฏอยู่ในงานเขียนยุคคนโคหายไป เช่น ในหนังสือ Capital ในตอนหนึ่งที่พูดถึงการบูชาสินค้า (Fetishism of Commodities) มาร์กซ์ ใช้คำว่า "ความแปลกหน้า" ในความหมายของกล่าวการทำให้เป็นวัตถุ (Reification) ซึ่งหมายความว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กลายเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสินค้า โดย เหตุที่แรงงานซึ่งใช้ในการผลิตสินค้านั้นมีลักษณะทางสังคมที่ทำให้แรงงานเหมือนกับ เป็น คุณสมบัติปรนัยอย่างหนึ่งที่ประทับไปบนสินค้า (ผลผลิต) แรงงานซึ่งใช้ในการผลิตสินค้า จึงกลายเป็นวัตถุไป ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนผลผลิตจึงไม่ ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานของมนุษย์ แคลกลายเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสินค้า ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุ

เฮอริช เบอริท มาร์คัส (Herbert Marcuse) ไม่ได้แยกความแตกต่าง ระหว่างความหมายของ "ความแปลกหน้า" ที่ปรากฏในงานยุคแรกและยุคหลังของมาร์กซ์ เหมือนดังที่แบล็คไคแยกไว้ ถึงแม้ว่าเขาจะใช้คำว่า "ความแปลกหน้า" กับงานในยุค แรกของมาร์กซ์ และคำว่า "การทำให้เป็นวัตถุ" กับงานในยุคหลังของมาร์กซ์ เขาก็ไม่ ถือว่ามีความแตกต่างระหว่างคำทั้งสอง เขาถือว่า "งานเขียนในยุคแรกของมาร์กซ์นั้น แสดงถึงกระบวนการของการทำให้เป็นวัตถุ (Verdinglichung) อย่างกระจ่างชัด โดยกระบวนการนี้สังคมทุนนิยมได้ทำให้ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างมนุษย์อยู่ในรูปของ

ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุ สิ่งต่าง ๆ เช่น สินค้า ..."³

โรเบิร์ต ซี ทักเกอร์ (Robert C. Tucker) ที่ความหมายของคำว่า "ความแปลกหน้า" ไปในทางจิตวิทยา เขากล่าวว่า "ความแปลกหน้าเป็นคำทางจิตวิทยาสมัยดั้งเดิม หมายถึงการสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง หรือสูญเสียความรู้สึกในเอกลักษณ์นี้ไป มาร์กซ์ได้นำเอาคำนี้มาใช้เพื่อวาทภาพคนในบทความของเขาได้อย่างถูกต้อง"⁴

อีริค ฟรอมม์ (Erich Fromm) เสนอการตีความหมายของ "ความแปลกหน้า" ว่า "ความแปลกหน้าสำหรับมาร์กซ์หมายความว่ามนุษย์ไม่ได้มีประสบการณ์ต่อโลกในฐานะของผู้กระทำ แต่ทั่วโลก (ธรรมชาติ คนอื่น และตัวเขาเอง) นั้นกลับเป็นสิ่งแปลกหน้าสำหรับเขา สิ่งเหล่านี้เป็นวัตถุซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเขา อยู่เหนือเขา ทั้ง ๆ ที่มันเป็นสิ่งที่เขาสร้างขึ้นมา โดยแทนแล้วความแปลกหน้าหมายถึงการมีประสบการณ์ต่อโลกและต่อตัวเองในทางลบ ในฐานะของผู้รับ ในฐานะของผู้กระทำ ซึ่งแยกออกมาจากสิ่งที่ถูกกระทำ"⁵

จากความหมายของคำว่า "ความแปลกหน้า" ซึ่งสืบเนื่องมาจากความหมายที่มาร์กซ์ใช้ในงานเขียนยุคแรกซึ่งบรรณานักวิชาการลัทธิมาร์กซ์ได้ตีความหมายข้างบนนี้ยากที่จะตัดสินว่า ความหมายไหนดีที่สุด เราอาจจะเลือกทางออกทางหนึ่งโดยการใช้

³Herbert Marcuse, Reason and Revolution (Boston: Humanities Press, Inc., 1969), หน้า 279.

⁴Robert C. Tucker, Philosophy and Myth in Karl Marx (London: Cambridge University Press, 1964), หน้า 144.

⁵Fromm Erich, Marx's Concept of Man; With Economic and Philosophical Manuscripts Translated by T.B. Bottomore (New York: Frederick Ungar Publishing Co., 1975), หน้า 44.

ความหมายหนึ่ง เฉพาะเรื่องหนึ่ง เป็นการตีความหมายของคำนี้ให้แคบลงซึ่งจะมีผลทำให้ ตักการตีความหมายคำนี้ในแง่อื่น ๆ หักไป หรือว่าเราอาจจะเลือกตีความหมายคำนี้ให้ กว้างที่สุดเพื่อให้ครอบคลุมการใช้คำนี้ในทุกความหมายที่ใช้อยู่ แล้วพิจารณารูปแบบ หรือประเภทของความแปลกหน้าเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทั้งหลาย ทางออกทางนี้จะช่วย ป้องกันมิให้เกิดความสับสนในการใช้คำนี้ได้ อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะเลือกตีความหมาย คำนี้ในทางใดทางหนึ่งควรพิจารณาลักษณะการตีความหรือการใช้คำนี้ในงานเขียนยุค แรกของมาร์กซก่อน

2.1.2 "ความแปลกหน้า" ที่ปรากฏในงานเขียนยุคแรกๆของมาร์กซ์

มาร์กซ์เองไม่ได้ให้ความหมายแก่คำว่า "ความแปลกหน้า" โดยเฉพาะ แต่เขาใช้วิธีแบ่งรูปแบบของความแปลกหน้าแล้วให้ความหมายความแปลกหน้าแต่ละประเภท ไป อาจจะเป็นความแปลกหน้าจากการผลิต ความแปลกหน้าจากผลผลิต ความแปลกหน้า จากโลก ความแปลกหน้าจากเพื่อนมนุษย์

ในหนังสือ ต้นฉบับเรื่องเศรษฐกิจและปรัชญา หรือ ต้นฉบับแห่งปารีส ปี 1844 มาร์กซ์พูดถึงความแปลกหน้าในทางเศรษฐกิจ ในตอนหนึ่งเขาพูดถึงความ แปลกหน้าของผลผลิตไว้ว่า

ข้อเท็จจริงนี้ [การลดค่าความเป็นมนุษย์] ไ้แนะไว้ อย่างง่าย ๆ ว่า วัตถุที่ผลิตขึ้นมาโดยแรงงานหรือผลผลิต ของแรงงานนั้นในตอนนี้อยากกลายเป็นสิ่งแปลกหน้า เป็น อำนวยซึ่งเป็นอิสระจากผลผลิต ผลผลิตของแรงงานคือแรง- งานซึ่งไ้แสดงรูปร่างเป็นตัวคนขึ้นมาในวัตถุ ผลผลิตนี้จึง เป็นการปรากฏให้เห็นรูปร่างของแรงงาน การทำให้แรง- งานกลายเป็นความจริงขึ้นมา คือการแสวงหาแรงงานออก มาให้เห็นเป็นรูปร่าง การทำให้แรงงานกลายเป็นความ เป็นจริงขึ้นมาในทฤษฎีของเศรษฐกิจการเมืองนั้นกลับ กลายเป็นการลดคุณค่าของผู้ใช้แรงงาน การแสวงหาให้เห็นเป็นรูปร่างของแรงงานจึงกลายเป็นการสูญเสียของ

บุคคลและเขาคงเป็นทาสของวัตถุ และการนำเอามาใช้กลายเป็น
 6
 ความเป็นแปลกหน้า [Entfremdung] เป็นสิ่งภายนอก
 [Entausserung]

ในงานของมาร์กซ์ชื่อ Excerpt - Notes of 1844 ซึ่งเป็นตอนหนึ่ง
 ของ Mill's Elements of Political Economy มาร์กซ์พูดถึงความแปลกหน้า
 ในทางเศรษฐกิจต่อจากที่พูดไว้ใน ต้นฉบับเรื่องเศรษฐกิจและปรัชญา ในตอนหนึ่งเขา
 ได้อธิบายความแปลกหน้าของเงินซึ่งเป็นผลผลิตของกิจกรรมการผลิตทางเศรษฐกิจไว้ว่า

ในการกำหนดให้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนนั้น
 มิใช่ใครบังคับหรือรวบรัดใครอย่างใดเป็นอย่างไรใหม่ารวมอยู่ในความ
 เขาใจเพียงอย่างเดียว แถมนของเงินนั้นที่สำคัญยิ่งไม่ได้อยู่
 เพียงที่ความมันเป็นรูปภายนอกของทรัพย์สินสมบัติ แต่อยู่ที่ว่า
 มันเป็นกิจกรรมหรือขบวนการที่เป็นสื่อกลาง เป็นกิจกรรม
 ของมนุษย์และสังคมซึ่งใดทำให้ผลผลิตของมนุษย์ประกอบกัน
 ขึ้นเป็นองค์บริบูรณ์ กิจกรรมนี้แหละที่โคจรกลายเป็นสิ่งแปลก
 7
 หน้า เป็นวัตถุภายนอกมนุษย์หรือเงิน

ใน Critique of Hegel's Philosophy of the State มาร์กซ์
 ก็ใช้วิธีพูดถึงความแปลกหน้าเฉพาะอย่างในที่นี้คือรัฐ ไม่ได้ให้ความหมายของความแปลก
 หน้าโดยทั่วไป รัฐซึ่งเกิดจากการสร้างขึ้นของมนุษย์กลายเป็นอำนาจอิสระ ซึ่งเป็น
 อันตรายต่อชีวิตมนุษย์ ในตอนหนึ่งเขากล่าวว่า

6 เรื่องเดียวกัน, ต้นฉบับเรื่องเศรษฐกิจและปรัชญา, หน้า 95 (ตอนหลังจะ
 อ้างถึงโดย T.B. Bottomore) Loyd D. Easton and Kurt H. Guddat,
 Trans and Eds., Writings of the Young Marx on Philosophy and
 Society (New York: Doubleday and Co., Inc., 1967), หน้า 289
 (ตอนหลังจะอ้างถึงโดยใช้ Easton and Guddat).

7 Writing of the Young Marx on Philosophy and Society,
 Easton and Guddat, หน้า 266.

จนกระทั่งถึงตอนนี้รัฐธรรมนุญทางกฏการเมือง เป็นอาณาเขต
ของศาสนาอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นศาสนาแห่งชีวิตของประชาชน
เป็นสวรรคของความ เป็นสากลภาพของพวกเขา ซึ่งตรงกัน
ข้ามกับการดำรงอยู่ทั่วไปในโลกแห่งความเป็นจริงของพวกเขา...
ชีวิตทางการเมืองในความหมายใหม่นี้เป็นหลัก
วิชาการทางศาสนาของชีวิตประชาชน ระบบสมบูรณาญา-
สิทธิราชย์ เป็นการแสดงออกที่สมบูรณ์ที่สุดของความแปลกหน้า
นี้...⁸

เช่นเดียวกัน ใน On The Jewish Question มาร์กซก็พูดถึงความ
แปลกหน้าในทางการเมืองโดยไม่พยายามให้ความหมายของความแปลกหน้าโดยเฉพาะ
ในตอนหนึ่งเขากล่าวถึงรัฐทางการเมืองว่า

ธรรมชาติของรัฐทางการเมืองที่สมบูรณ์คือ ชีวิตทางเผ่า
พันธุ์ของมนุษย์ ซึ่งตรงกันข้ามกับชีวิตทางวัตถุของเขา...
เมื่อรัฐทางการเมืองได้พัฒนาอย่างเต็มที่ มนุษย์ดำเนินชีวิต
สองแบบ คือชีวิตแบบสวรรคและชีวิตแบบโลกไม่เพียงแต่ใน
ความคิดหรือในสัมปชัญญะเท่านั้น แต่ในโลกแห่งความเป็น
จริงด้วย ในชุมชนทางการเมือง เขาพิจารณาตัวเอง เป็น
สัตว์แห่งชุมชน แต่ในสังคมพลเมือง เขาพิจารณาตัวเอง เป็น
ปัจเจกชนเอกเทศผู้ซึ่งถือเอาผู้นั้นเป็นเครื่องมือ ลดตัวเขา
เอง เป็นเครื่องมือและเป็นของเล่นของอำนาจแปลกหน้า
รัฐทางการเมืองมีสภาพเหมือนจิกเมือ เปรียบเทียบกับสังคม
พลเมือง เช่นเดียวกับสวรรคมีสภาพเหมือนจิกเมือ เปรียบ-
เทียบกับโลก...⁹

ทั้งหมดที่ยกมาเป็นตัวอย่างของการใช้และการอธิบายความหมายของความ
แปลกหน้าแต่ละประเภทในงานเขียนยุคแรกของมาร์กซ โดยที่มาร์กซไม่ได้พยายามจะ
ให้ความหมายของความแปลกหน้าโดยเฉพาะ

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 176.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 225.

2.1.3 สรุปความหมายของความแปลกหน้า

พิจารณาจากการใช้คำว่า "ความแปลกหน้า" ของมาร์กซ์ที่ปรากฏในงานเขียนยุคแรกถึงไต่กันมากแล้ว มาร์กซ์ใช้วิธีแบ่งรูปแบบของความแปลกหน้า แล้วให้ความหมายแต่ละรูปแบบไป ไม่ว่าจะเป็นความแปลกหน้าทางเศรษฐกิจ หรือความแปลกหน้าทางการเมือง หรือความแปลกหน้าทางศาสนา ทั้งนี้การเลือกตีความหมายของคำ ๆ นี้ให้กว้างที่สุด เพื่อให้ครอบคลุมถึงการใช้คำนี้ทุกรูปแบบจึงน่าจะเป็นทางออกที่ดีกว่าการตีความหมายให้แคบลง จากความหมายที่ให้ไว้อย่างกว้าง ๆ นี้เมื่อนำมาใช้กับรูปแบบเฉพาะของความแปลกหน้าก็ไม่เกิดปัญหาเพราะสามารถจะเอาลักษณะเฉพาะของแต่ละรูปแบบของความแปลกหน้านั้นมาอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวแต่ละอย่างใดก็ขึ้นเมื่อพูดถึงความแปลกหน้าประเภทใดประเภทหนึ่ง

พิจารณาจากงานเขียนในยุคแรกของมาร์กซ์ดังกล่าวมาข้างต้น มาร์กซ์ใช้คำนี้ในความหมายทางค่านิจวิทยา กล่าวคือ คนรู้สึกแปลกหน้าต่อสิ่งที่ตนเองสร้างขึ้น แปลกหน้าต่อตัวเอง ไม่รู้สึกว่าตัวเองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในขณะที่เดียวกัน มาร์กซ์ก็ใช้คำนี้ในความหมายทางค่านภวิทยา (ontology) กล่าวคือ ไม่ใช่เพียงแต่รู้สึกว่ามีความแปลกหน้าเท่านั้น แต่ความแปลกหน้ามีอยู่จริง (Ontological Fact) ซึ่งแสดงตัวออกมาในความสัมพันธ์ของมนุษย์ในทางสังคม

เราอาจจะสรุปความหมายของความแปลกหน้าได้อย่างกว้างที่สุด เพื่อนำมาใช้เป็นความหมายในทางปฏิบัติ (Working Definition) ในการวิเคราะห์งานเขียนของมาร์กซ์ว่า ความแปลกหน้าที่สืบเนื่องมาจากงานเขียนในยุคแรกของมาร์กซ์ หมายถึง การที่มนุษย์มีประสบการณ์ต่อตัวเอง กิจกรรมของตนเอง ผลผลิตแห่งกิจกรรมโลก และผู้อื่นในสภาพที่สิ่งเหล่านี้เป็นอำนาจอิสระจากตัวเขา เขาเหมือนทาสที่ไร้อำนาจ อันมีผลทำให้เขาไม่สามารถทำให้สมรรถภาพของเขาซึ่งอยู่ในภาวะแฝงกลายเป็นความเป็นจริงขึ้นมา ในขณะที่เดียวกันเขาก็ไม่มีโอกาสพัฒนาศักยภาพใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อจะพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2.2 ประเภทของความแปลกหน้า

2.2.1 ความแปลกหน้าจากผลผลิตหรือผลผลิตที่แปลกหน้า

ผลผลิตที่แปลกหน้าหมายความว่า ผลผลิตซึ่ง เป็นแรงงานที่ไ้ปรากฏ เป็น รูปร่างหรือตัวคนขึ้นมา พุคอีกอย่างหนึ่ง แรงงานที่ปรากฏขึ้นเป็นรูปธรรมเพื่อยืนยันความ มีอยู่ของเจ้าของแรงงานนั้นกลับกลายเป็นอิสระจากเขา แทนที่จะยืนยันความมีอยู่ของ เขากลับกลายเป็นความสูญเสียของเขา เขาคกเป็นทาสของผลผลิตดังกล่าวนี้แทนที่จะ เป็นนาย¹⁰ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าในสภาวะของเศรษฐกิจการเมือง¹¹ แบบทุนนิยมกฎแห่ง การผลิตดำเนินไปในแบบที่ว่า

¹⁰ กูเซ็งอรรถที่ 6

¹¹ มาร์กซถือว่าระบบเศรษฐกิจและการเมือง (Political Economy) เป็น ศาสตร์หรือเศรษฐกิจของชนชั้นกลาง ในทางประวัติศาสตร์ระบบนี้เกิดขึ้นมาพร้อมกับการ เกิดขึ้นของชนชั้นนายทุนอุตสาหกรรมหรือชนชั้นกลางซึ่งสามารถปฏิบัติโค่นล้มชนชั้นศักดินา ลงได้ ระบบนี้ยอมรับว่าแรงงานเป็นส่วสำคัญของทรัพย์สินส่วนตัวหรือความร่ำรวย (อาคัม สมิท เป็นผู้เสนอความคิดนี้) สมิท เซย์ วิการ์โต มีความเห็นตรงกันว่า มนุษย์ มีแนวโน้มที่จะแลกเปลี่ยนเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวอันนำไปสู่การแบ่งแยกแรงงาน อันมีผล ทำให้มนุษย์สามารถเพิ่มผลผลิตได้อย่างมหาศาล (Mass Production) ในขณะที่เกี่ยวกับ ที่แรงงานหรือกรรมกรกลับไม่มีอะไรเหลืออยู่เลย แรงงานกลายเป็นแรงงานรับจ้าง เป็นสินค้าชนิดหนึ่งที่ราคาขึ้นลงตามท้องตลาด มนุษย์กลายเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องจักร นี้เป็นลักษณะที่มาร์กซถือว่าเป็นการขัดแย้งตัวเองของระบบนี้ อันจะนำไปสู่การทำลายตัว มันเอง ซึ่งก็คือการล้มเลิกระบบทรัพย์สินส่วนตัวนั่นเอง กู Karl Korch, "Marxism and Political Economy," Karl Marx (New York: Russell & Russell, 1963) ต้นฉบับเรื่องเศรษฐกิจและปรัชญา T.B. Bottomore; Easton and Guddat และ H.P. Adams, "Philosophy and Economics," Karl Marx in

... ผู้ใช้แรงงานยิ่งผลิตมากเท่าไร เขาก็ยิ่งใช้น้อยลง เขา
ยิ่งสร้างชิ้นมากเท่าไร เขาก็ยิ่งดูค่าของตัวเองลงมากเท่านั้น
ผลผลิตยิ่งใคร่ปรารถนาขึ้นมากเท่าไร เขาก็ยิ่งฉิกรูปฉิกลักษณะ
มากขึ้นเท่านั้น ผลผลิตของเขาจึงเจริญเท่าไร เขาก็ยิ่ง
เดือนลงมากเท่านั้น งานยิ่งมีอ้วนงามมากเท่าไร เขาก็ยิ่ง
ซุกอ้วนงามมากขึ้น งานยิ่งต้องไขปัญหาในการผลิตมาก
เท่าไร เขาก็ยิ่งคอยปัญหาและตก เป็นทาสของธรรมชาติมาก
ขึ้นเท่านั้น¹²

มาร์กซ์เปรียบเทียบความแปลกหน้าของผลผลิตที่เกิดจากแรงงานของมนุษย์
ว่าเหมือนกับความแปลกหน้าของพระเจ้า พระเจ้าเป็นสิ่งที่เกิดจากจินตนาการความคิด
ฝันของมนุษย์ที่กองการความสมบูรณ์จึงเอาคุณลักษณะที่วิเศษทั้งหลายไปให้สัตว์สูงส่งซึ่งเรียก
กันว่า พระเจ้า แต่แล้วมนุษย์กลับเคารพบูชาต่อสิ่งนี้ราวกับว่าตัวเองเป็นทาส¹³ แต่ว่า

มนุษย์ยิ่งให้คุณสมบัติแก่พระเจ้ามากเท่าไร เขาก็ยิ่งไม่มี
อะไรเหลือสำหรับตัวเอง ผู้ใช้แรงงานหมดเหตุวิเศษของเขา
ลงไปในการผลิตวัตถุ งาน คังนั้นชีวิตจึงไม่เป็นของ

003520

His Earlier Writings (New York: George Allen & Unwin Ltd.,
1972), หน้า 100-117.

¹² ต้นฉบับเรื่องเศรษฐกิจและปรัชญา, Easton and Guddat, หน้า 291,
T.B. Bottomore, หน้า 97.

¹³ มาร์กซ์รับเอาความคิดในเรื่องความแปลกหน้าในทางศาสนา หรือความ
แปลกหน้าของพระเจ้ามาจากลูกวิก ฟาวเออร์บาด (Ludwig Feuerbach) ผู้ถือว่า
พระเจ้านั้นคือมนุษย์ที่แปลกหน้าจากตัวเอง ไม่ใช่มนุษย์คือพระเจ้าที่แปลกหน้าจากตัวเอง
ดู Ludwig, Feuerbach, The Essence of Christianity Translated by
George Eliot (New York: Harper & Brothers, 1957), pp. 12-32.

เขาออกไป แต่เป็นของวัตถุนั้น กิจกรรมนี้ยิ่งใหญ่ขึ้นเท่าไร
เขาก็ยิ่งจนลงเท่านั้น...¹⁴

ชีวิตของผู้ผลิตจึงขาดลักษณะของมนุษย์ ในขณะที่ผลผลิตของเขากลับมีลักษณะของมนุษย์
มีชีวิตของมันเอง

ทรัพย์สินส่วนตัว และเงิน : รูปแบบที่สำคัญของผลผลิตที่แปลกหน้าในทาง
เศรษฐกิจ ในต้นฉบับเรื่องเศรษฐกิจและปรัชญา หรือ ต้นฉบับแห่งปารีส ปี 1844
มารักชู่พูดถึงความแปลกหน้าในทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้สำหรับผลผลิตที่แปลกหน้า เขาจึงพูด
ถึงทรัพย์สินส่วนตัวและเงิน ซึ่งเป็นผลผลิตที่สำคัญของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ทรัพย์สินส่วนตัว เป็นผลลัพธ์อันจำเป็นของแรงงานที่แปลกหน้า ทรัพย์สินส่วน
ตัวมาจากการวิเคราะห์ความเข้าใจเรื่องแรงงานที่แปลกหน้า อันได้แก่มนุษย์ที่แปลกหน้า
แรงงานที่แปลกหน้า ชีวิตที่แปลกหน้า และมนุษย์ที่รู้สึกห่างเหิน¹⁵ พูดอีกอย่างหนึ่ง
สาระสำคัญของทรัพย์สินส่วนตัวคือแรงงานที่แปลกหน้าที่สะสมนั่นเอง (Accumulated
Alienated Labor)

ทรัพย์สินส่วนตัวมีสองรูปแบบ คือ ที่ดิน และทุน ที่ดินซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนตัว
ที่เคลื่อนไหวไม่ได้นั้นเป็น "ทุนที่ยังถูกระทบกระเทือนโดยอคติของท้องถิ่นและการเมือง
มันเป็นทุนที่ยังไม่ได้หลุดพ้นจากความผูกพันกับโลก เป็นทุนที่ยังไม่ได้พัฒนา..."¹⁶ ความ
จำเป็นของวัตถุนิยมวิภาษจะทำให้ที่ดินพัฒนาแปรรูปแบบมาเป็นทุน ที่ดินจะถูกแปรรูปมา
เป็นการค้าภายใต้การผลิตแบบทุนนิยม พูดอีกอย่างหนึ่ง ทุนอุตสาหกรรมคือ ทาสที่ดินที่
ได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระนั่นเอง ทุนได้แปลกหน้าจากผู้ผลิตมันขึ้นมาจนถึงขั้น

¹⁴ ต้นฉบับเรื่องเศรษฐกิจและปรัชญา, Easton and Guddat, หน้า 290,
T.B. Bottomore, หน้า 96.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, T.B. Bottomore, หน้า 106, Easton and Guddat,
หน้า 298.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, T.B. Bottomore, หน้า 107.

ที่ว่ามันมีชีวิตของมันเอง มาร์กซเรียกชื่ออย่างเยาะเย้ยว่า "คุณทุน (Monsieur Le Capital)" ในหนังสือ Capital

เงิน เงินเป็นผลผลิตของกิจกรรมแห่งการผลิตทางเศรษฐกิจรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็น "การครอบงำที่สมบูรณ์แบบของวัตถุหรือผลผลิตที่แปลกหน้าเหนือมนุษย์..."¹⁷ เงินได้เข้ามามีบทบาทเป็นสื่อกลางของกิจกรรมในการแลกเปลี่ยนผลผลิต การผลิตซึ่งได้กล่าวมาแล้วว่าเป็นการแสดงออกถึงสมรรถภาพของมนุษย์ การแลกเปลี่ยนผลผลิตจึงเป็นกิจกรรมแห่งสังคมที่ช่วยให้มนุษย์เสริมความบกพร่องของกันและกันโดยผ่านทางผลผลิต แต่เงินได้ทำให้กิจกรรมแห่งการแลกเปลี่ยนนี้แปลกหน้าจากตัวของมันเอง กลายเป็นกิจกรรมระหว่างวัตถุ

...โดยผ่านสื่อกลางที่แปลกหน้านี้ มนุษย์พิจารณาว่า เจตนจำนงของเขา กิจกรรมของเขา และความสัมพันธ์ของเขา ที่มีต่อผู้อื่นนั้นเป็นอิสระจากตัวเขาและจากผู้อื่น แทนที่วามมนุษย์ด้วยกันเองจะเป็นสื่อของมนุษย์ กุญแจสู่ความเป็นทาสของเขาจึงบรรลุดังจุดสูงสุด เป็นที่กระจางชะควาสีอันใด กลายเป็นพระเจ้าในโลกแห่งความเป็นจริง...¹⁸

การมีอยู่ของทรัพย์สินส่วนตัว (ทุน ที่ดิน) และเงินจึงเป็นการยืนยันความแปลกหน้าจากผลผลิตของมนุษย์โดยแท้

ผลผลิตที่แปลกหน้า เป็นของใคร ถ้าหากว่าผลผลิตที่แปลกหน้าโดยเฉพาะคือทรัพย์สินส่วนตัวและเงินนี้ ไม่ได้เป็นของผู้ผลิตหรือผู้ใช้แรงงานแล้ว ผลผลิตนี้เป็นของใคร แน่หนอนที่สุดจะตกเป็นของผู้อื่นนอกเหนือจากผู้ใช้แรงงาน แต่ผู้อื่นนี้เป็นใคร เป็นพระเจ้าไค้หรือไม่ ในสมัยก่อนสิ่งก่อสร้างสำคัญ ๆ เช่น วัดในอียิปต์ อินเคีย และเม็กซิโก คุณเหมือนจะสร้างขึ้นมาเป็นเทวะบูชาราวกับว่าสิ่งเหล่านี้เป็นของพระเจ้า แต่

¹⁷ Easton and Guddat, เรื่องเดิม, "Excerpt - Notes of 1844," หน้า 276.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 266.

มารักช้อย เหตุผลว่า เนื่องจากพระเจ้าไม่ใช่นายช่าง พระองค์ไม่ได้มีส่วนในการก่อสร้าง
 สิ่งเหล่านี้ ดังนั้นสิ่งเหล่านี้จะเป็นของพระองค์ไม่ได้ ถ้าเช่นนั้นจะเป็นของธรรมชาติ
 ไค้หรือไม่ มารักช้อยไม่ให้เหตุผลตรง ๆ แต่พูดอย่างอ้อม ๆ ว่า คงจะเป็นเรื่องที่ซัด-
 แฉงตัวเอง ถ้าหากมนุษย์ยิ่งพยายามเอาชนะธรรมชาติโดยการผลิต เพื่อปรับธรรมชาติ
 ให้สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ แต่สิ่งที่ผลิตกลับกลายเป็นของธรรมชาติอย่างเดิม
 ดังนั้นผลผลิตจะเป็นของธรรมชาติไม่ไค้ ช้อยอ้างเหตุผลในทั้งสองกรณีมาจากความเชื่อ
 ของเขาที่แย้งอยู่เบื้องหลังที่ว่า ใครสร้างคนนั้นมีสิทธิเป็นเจ้าของโดยชอบธรรม

ถ้าหากว่าผลผลิต เช่น หุ่น นี้ไม่ใช่ของพระเจ้า ไม่ใช่เป็นของธรรมชาติ
 แล้วมันจะตอง เป็นของมนุษย์ด้วยกันเอง มนุษย์อีกคนหนึ่งซึ่งไม่ใช่ผู้ผลิต

...ถ้าหากว่ามนุษย์มีความสัมพันธ์กับผลผลิตของแรงงานของ
 เขา หรือแรงงานที่ไค้ปรากฏ เป็นรูปร่างขึ้นมาในฐานะของ
 สิ่งแปลกหน้าที่มีอำนาจ เป็นอิสระจากเขาและคุกคามเขา
 แล้ว ความสัมพันธ์ของเขากับมนุษย์อีกคนหนึ่งซึ่งเป็นคน -
 แปลกหน้าสำหรับเขา มีอำนาจเป็นอิสระจากเขา คุกคาม
 คุกคามเขา ก็จะเป็นไปในแง่ที่ว่า คน ๆ นี้จะเป็นเจ้าของ
 ผลผลิต ถ้าหากความสัมพันธ์ของเขากับคอกิจกรรมของคน
 เองนั้น เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นอิสระ เขาก็จะมีความ
 สัมพันธ์คอกิจกรรมในลักษณะที่เป็นคอกิจกรรมซึ่งผูกมัด ครอบงำ
 บังคับ และอยู่ภายใต้แอกของอีกคนหนึ่ง¹⁹

มนุษย์แปลกหน้าผู้เป็นเจ้าของผลผลิตแต่ไม่ใช่ผู้ผลิตนี้คือ นายทุน

2.2

¹⁹ ต้นฉบับเรื่องเศรษฐกิจและปรัชญา, Easton and Guddat, หน้า 297,

2.2.2 ความแปลกหน้าจากชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์

มนุษย์เป็นสัคแห่งเผ่าพันธุ์²⁰ มนุษย์ต่างจากสัตว์ตรงที่ว่า มนุษย์ไม่เพียงแต่จะมีสัมพัทธ์ต่อตัวเอง เป็นปัจเจกชนหนึ่งเท่านั้น แต่มนุษย์ยังมีสัมพัทธ์ต่อตัวเองคือ เผ่าพันธุ์มนุษย์ ดังนั้นมนุษย์จึงมีความเป็นสากลและเป็นอิสระ²¹ แต่สัตว์นั้นจะมีสัมพัทธ์ต่อตัวมันเองเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจาก

สัตว์นั้น เป็นสิ่งเกี่ยวกับกิจกรรมของมัน มันไม่แยกตัวมันเองออกจากกิจกรรมของมัน มันคือกิจกรรมของมันเอง แต่มนุษย์ทำให้กิจกรรมแห่งชีวิตของเขา เป็นวัตถุแห่งเจตนา-จำนงและสัมพัทธ์ของเขา เขามีสัมพัทธ์ในกิจกรรมของชีวิต... สัมพัทธ์ในกิจกรรมของชีวิตเป็นสิ่งที่แยกมนุษย์ออกจากกิจกรรมของสัตว์ โดยเหตุนี้เท่านั้นเองที่เขาเป็นสัคแห่งเผ่าพันธุ์...²²

ความเป็นสัคแห่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์อีกประการหนึ่งอยู่ที่ว่า ในการผลิตเพื่อนำเอาธรรมชาติมาปรับปรุงใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ความต้องการของมนุษย์นั้น มนุษย์สามารถจะผลิตได้ ถึงแม้ว่าจะไม่มีความจำเป็นเฉพาะหน้าของร่างกายมาบังคับ คนจึง

²⁰คำว่า "สัคแห่งเผ่าพันธุ์" (Species - being) นี้ อีริค ฟรอมม์ อธิบายว่า มาจากหนังสือเรื่อง The Essence of Christianity ของ ฟาวเออร์บาค ฟาวเออร์บาคใช้คำนี้เพื่อแบ่งแยกระหว่างสัมพัทธ์ของคนกับสัตว์ มนุษย์ไม่ไร้สัมพัทธ์ต่อตัวเองว่าเป็นปัจเจกชนเท่านั้น แต่ยังมีสัมพัทธ์ต่อเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ หรือสัคของมนุษย์ ดู Erich, Fromm, Marx's Concept of Man,

²¹ ทัศนะเรื่องเศรษฐกิจและปรัชญา, Easton and Guddat, หน้า 293, T.B. Bottomore, หน้า 100.

²² เรื่องเดียวกัน, Easton and Guddat, หน้า 294; T.B. Bottomore, หน้า 101.

สามารถผลิตให้สอดคล้องกับกฎของความงาม และให้สอดคล้องกับมาตรฐานของทุก เผ่าพันธุ์
ได้ไม่จำกัดเฉพาะเผ่าพันธุ์ของมนุษย์เท่านั้น แต่สัตว์นั้นถึงแม้จะมีการผลิตสร้าง รัง ภู
โพรง เช่น ผึ้ง หนู มด แคว่สัตว์ต่างจากมนุษย์ตรงที่มันผลิตตามความจำเป็นเฉพาะ
หน้าของร่างกายเท่านั้น การผลิตของมันจึงไม่เป็นสากลและอิสระเหมือนการผลิตของ
มนุษย์²³

ชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ ชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์คือชีวิตแห่งกิจกรรม
การผลิต (Productive Activity) ในกิจกรรมการผลิตนี้มนุษย์จะพิสูจน์ว่าตัวเขา
เป็นสัตว์แห่งเผ่าพันธุ์ที่แท้จริง กิจกรรมการผลิตนี้เป็นการสร้างโลกใหม่ของมนุษย์ขึ้นมา
โดยอาศัยธรรมชาติเป็นเครื่องมือ ธรรมชาติซึ่งเป็นร่างกายส่วนหนึ่งของมนุษย์ เป็น
ร่างกายอนินทรีย์ (Inorganic Body) ของเขา มองอีกแง่หนึ่งธรรมชาติจึงเป็น
เครื่องมือให้กิจกรรมของการผลิตแห่งชีวิตของมนุษย์ดำเนินไปได้ ถ้าไม่มีธรรมชาติแรง-
งานก็จะขาดวัตถุประสงค์สำหรับทำให้มันเองกลายเป็นความจริงขึ้นมาได้ กิจกรรมของการผลิตซึ่ง
แสดงออกถึงชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์นี้จะไม่ใช่งานที่เป็นเพียงการสนองความ
จำเป็นในการรักษาร่างกายให้อยู่รอดเท่านั้น แต่เป็นการผลิตที่ "... เป็นชีวิตที่นำมาซึ่ง
ชีวิตใหม่ เป็นรูปแบบของชีวิตซึ่งแสดงลักษณะทั้งหมดของ เผ่าพันธุ์มนุษย์ และลักษณะของ
เผ่าพันธุ์มนุษย์คือ กิจกรรมที่เป็นอิสระและเต็มไปด้วยสัมปชัญญะ..."²⁴

กล่าวโดยสรุป ชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์มนุษย์หมายถึง ชีวิตแห่งกิจกรรมการผลิต
ที่มีสัมปชัญญะ มีเป้าหมาย เป็นอิสระ เป็นการผลิตที่สอดคล้องกับกฎของความงาม

ความแปลกหน้าจากชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ ความแปลกหน้าจากชีวิต
แห่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์หมายถึง การลระคับกิจกรรมการผลิตซึ่งเต็มไปด้วยสัมปชัญญะ

²³ เรื่องเดียวกัน, Easton and Guddat, หน้า 294-5; T.B. Botto-
more, หน้า 102.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, Easton and Guddat, หน้า 294; T.B. Bottomore,
หน้า 101.

เป็นอิสระ ฉับพลัน มีเป้าหมาย และสอดคล้องกับกฎของความงามนี้ไป เป็นเพียงกิจกรรมที่สนองความต้องการของร่างกายของปัจเจกชนคนหนึ่ง ๆ เพื่อให้ร่างกายยังชีพอยู่ได้เท่านั้น ซึ่งมองในแง่ชีวิตของมนุษย์จะไม่ต่างจากสัตว์เลย? มาร์กซเห็นว่า หน้าที่เฉพาะของมนุษย์ไม่ได้อยู่ที่การกิน นอน สืบพันธุ์ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ที่คนมีร่วมกับสัตว์ แต่คนนั้นมีหน้าที่ มีลักษณะเฉพาะซึ่งได้รับการพัฒนาตามพลังการผลิตและความสัมพันธ์ทางการผลิต ซึ่งเราจะต้องห้ามรบกวนในการผลิตเพื่อสนองหน้าที่หรือลักษณะเฉพาะนี้ ในขณะที่เกี่ยวกับการสนองความต้องการหรือหน้าที่ดังกล่าวก็จะนำไปสู่ความต้องการใหม่เพื่อให้มนุษย์ห้ามรบกวนให้มันกลายเป็นความจริงขึ้นมา พัฒนาการนี้จะนำมนุษย์ไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ผู้มีความต้องการของมนุษย์อยู่อย่างเต็มเปี่ยม²⁵

ความแปลกหน้าจากชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ทำให้ชีวิตของปัจเจกชนแยกออกจากชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ ชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์ของมนุษย์กลายเป็นเพียง - เครื่องมือของปัจเจกชนในการรักษาร่างกายของเขาให้อยู่ออกเท่านั้น

2.2.3 ความแปลกหน้าจากเพื่อนมนุษย์

ความแปลกหน้าของมนุษย์ที่มีต่อมนุษย์ด้วยกันนั้น ความจริงแล้วเป็นรูปแบบหนึ่งของความแปลกหน้าจากชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์มนุษย์ โดยทั่วไปแล้วประโยคที่ว่ามนุษย์นั้นแปลกหน้าจากชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์มนุษย์ หมายความว่าความมนุษย์แต่ละคนนั้นแปลกหน้าจากกันและกัน และแต่ละคนก็แปลกหน้าจากชีวิตของมนุษย์²⁶ การแบ่งของมาร์กซเองก็ไม่กระจ่างชัด แต่อย่างไรก็ตาม การแยกความแปลกหน้าจากเพื่อนมนุษย์ออกมาไว้ต่างหาก จากความแปลกหน้าจากชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์มนุษย์ จะช่วยให้เกิดความกระจ่างในการศึกษาปัญหาเรื่องความแปลกหน้านี้

²⁵ เรื่องเดียวกัน, Easton and Guddat, หน้า 312; T.B. Bottomore, หน้า 137.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, Easton and Guddat, หน้า 296; T.B. Bottomore, หน้า 103.

ความแปลกหน้าของมนุษย์จากมนุษย์ด้วยกันเป็นผลมาจากความแปลกหน้าของมนุษย์จากผลผลิตและจากชีวิตแห่งเผ่าพันธุ์มนุษย์ของเขา เมื่อเขาเผชิญหน้ากับตัวเองในฐานะของสิ่งแปลกหน้า เขาก็เผชิญหน้ากับผู้อื่นในฐานะของสิ่งแปลกหน้าด้วย²⁷ ความแปลกหน้าของมนุษย์ที่มีต่อผลผลิตของตนเองนั้นปรากฏออกมาในภาคปฏิบัติในความสัมพันธ์ระหว่างเขากับผู้อื่น เช่นเดียวกับความแปลกหน้าจากตัวเองของมนุษย์ในทางศาสนานั้น แสดงออกมาในภาคปฏิบัติในความสัมพันธ์ระหว่างฆราวาสกับพระ

ความแปลกหน้าของมนุษย์ที่มีต่อกันหมายความว่า การผลิตที่แปลกหน้า ผลผลิตที่แปลกหน้านั้นไม่ใช่ของผู้ผลิต แต่กลับเป็นของอีกคนหนึ่งซึ่งแปลกหน้าต่อผู้ผลิตหรือนายทุน ถ้าเขารู้สึกว่าการผลิตนั้นเป็นการผลิตที่ไม่เป็นอิสระมันก็จะ เป็นกิจกรรมที่ถูกบังคับ บังคับ และครอบงำเขา ทำให้เขาคงอยู่ภายใต้แอกของนายทุน เขาสูญเสียผลผลิตของเขาส่วนนายทุนซึ่งไม่ได้ผลิตกับครอบครองผลผลิตของเขา ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองจึงเป็นความสัมพันธ์ที่มีรากฐานอยู่บนความขัดแย้ง²⁸ กรรมกรมองนายทุนว่าเป็นความไม่มีอยู่ของเขาเพราะเหตุว่านายทุนไ้แย่งเอาผลผลิตซึ่งเป็นการแสดงออกให้เป็นรูปธรรมของแรงงานของเขา (ดังนั้นจึงยืนยันความมีอยู่ของตัวเขา) ไปจากเขา และนายทุนเองก็มองกรรมกรว่าเป็นความไม่มีอยู่ของเขาเพราะเหตุว่าเขาต้องสูญเสียทุน (ซึ่งเขาคิดว่ายืนยันความมีอยู่ของเขา) ส่วนหนึ่งไปเป็นค่าจ้างแรงงานในกรรมกร

ในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ซึ่งอาศัยผลผลิต (แรงงานที่ปรากฏขึ้นเป็นรูปว่าง) เป็นสื่อกลางโดยผ่านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนนั้นกลับกลายเป็นความสัมพันธ์

²⁷ เรื่องเดียวกัน, Easton and Guddat, หน้า 295; T.B. Bottomore, หน้า 103.

²⁸ มาร์กซมุ่งแต่พิจารณาถึงผู้ที่อยู่ในขบวนการผลิต คือกรรมกรกับนายทุนเท่านั้น เพราะเขาถือว่าพลังการขัดแย้งระหว่างชนชั้นทั้งสองนี้เป็นแรงผลักดันให้ประวัติศาสตร์ก้าวหน้าไปสู่การเอาชนะความแปลกหน้า.

ระหว่างวัตถุ²⁹ ทั้งสองฝ่ายต่างก็ถือว่าผลผลิตเป็นอำนาจซึ่งแต่ละฝ่ายมีเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง แต่ความจริงแล้วผลผลิตนี้แปลกหน้าจากทั้งสองฝ่าย เพราะเหตุว่าผลผลิตไม่ใช่ผลผลิตเพื่อสังคม (Socialized Product) ไม่ใช่เป็นผลผลิตของกิจกรรมการผลิตแห่งเผ่าพันธุ์มนุษย์ แต่เป็นผลผลิตเพื่อประโยชน์ส่วนตัว "...ท่านไม่มีความสัมพันธ์ต่อผลผลิตของข้าพเจ้าในฐานะของมนุษย์ เพราะเหตุว่าข้าพเจ้าเองก็ไม่มีความสัมพันธ์อันหม่นหมองต่อผลผลิตนี้..."³⁰

ความแปลกหน้าของมนุษย์ที่มีต่อกันมีมากจนถึงขั้นที่ว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุ³¹ เป็นภาษาภาษาเดียวที่เราเข้าใจและใช้ติดต่อกัน เราไม่เข้าใจภาษามนุษย์ซึ่งไม่มีผลอะไรต่อเรา [ในการคิดท้อ] ในทางตรงกันข้ามเราจะพูดภาษามนุษย์ในรูปของการอ่อนน้อม ขอร้องและรู้สึกอับอาย ดังนั้นเราจึงพูดออกมาอย่างละเอียดและด้วยความรู้สึกอับอายทั่ว แต่ภาษามนุษย์นี้จะได้รับการปฏิเสธโดยกล่าวหาว่าเป็นการบังอาจหรือบานอ เราแปลกหน้าจากธรรมชาติมนุษย์กันมากจนกระทั่งรู้สึกวาทภาษาของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่ให้ความเชื่อมเสี่ยวให้แก่ศักดิ์ศรีของเรา ในขณะที่ภาษาที่แปลกหน้าของคาปรันิยต่าง ๆ [คาของวัตถุ] ปรากฏเสมือนเป็นศักดิ์ศรีที่ถูกต้องของมนุษย์ ศักดิ์ศรีที่มั่นใจในตัวเองและเป็นที่ยอมรับ³¹

ภาษาของความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุที่กลายมาเป็นภาษาเดียวในการติดต่อกันของมนุษย์ได้ทำให้มนุษย์แปลกหน้าต่อกันโดยสิ้นเชิง

²⁹"The Fetishism of Commodities and The Secret Thereof," ใน Capital, Vol. I, (New York: International Pub., 1967), หน้า 71-93.

³⁰Easton and Guddat, เรื่องเดิม, "Excerpt - Notes of 1844," หน้า 279.

³¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 280.